herpy

FIRBEN

Gran Canaria Giant Lizard

Gallotia stehlini

Gallotia stehlini er et af de største firben i Europa og endemisk på Gran Canaria. Arten bliver op til 80 cm, hannerne har kraftige kæber, og kosten er altædende med meget plantefoder. Dyrene er indbyrdes meget aggressive og passes bedst som par i et stort, solrigt terrarie med mange skjul.

Familie: Lacertidae Tidligere navn: *Lacerta stehlini*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**50-80 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**150 × 70 × 60 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-31 °C**
Hotspot	**35-45 °C**
Temperatur, nat	**15-21 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**12-15 °C** 8-9 uger
Kost	**Insekter, frugt og planter**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**4-16 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**65-86 dage** ved 28-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Alle *Gallotia*-arter undtagen *G. simonyi* er fra 29.6.2026 optaget i EU's bilag C ved forordning (EU) 2026/1383, hvor de står som CITES liste III efter indstilling fra EU. Arten står på bilag IV i EU's habitatdirektiv. Efter artsfredningsbekendtgørelsen (BEK nr. 521/2021, § 11) må dyr indsamlet i naturen derfor ikke holdes, handles, overdrages eller udstilles i Danmark. Opdrættet afkom af lovligt erhvervede dyr er undtaget (§ 2), men ejeren skal kunne godtgøre, at dyret ikke stammer fra naturen (§ 20). Arten er ikke blandt de arter, private ikke må holde efter BEK nr. 1261 af 17.11.2015.

Om arten

Gallotia stehlini hører til de største firben i Lacertidae og bliver op til 80 cm i alt, når halen er med. Hannerne er større end hunnerne, har kraftigere hoved og tydeligt fyldige kinder. Farven er grå, brun eller rødbrun, og unger har en tydelig, V-formet tegning på den lyse hals. Nyklækkede unger måler omkring 13 cm i alt, heraf 4-5 cm krop.

Arten er hurtig og vagtsom, men bliver med tiden mere tryg i terrariet. Hos hinanden er dyrene meget aggressive, og selv unger kan skade hinanden alvorligt. Unger udstøder pibende lyde. Arten kan blive gammel: i naturen bliver dyrene 10-11 år, og i fangenskab kan de yngle i mere end 13 år.

Udbredelse og levested

Gallotia stehlini er endemisk på Gran Canaria på De Kanariske Øer. Arten er indført på Fuerteventura, men det regnes ikke med her. På Gran Canaria findes den fra havet til omkring 1.850 m højde. Arten står som kritisk truet på IUCN's rødliste. Den indførte slange *Lampropeltis californiae* har bredt sig på øen og æder arten, og hvor slangen findes, er der over 90 % færre dyr end i områder uden slangen.

> **Oprindelig udbredelse:** Spanien.

LEVESTED

Gallotia stehlini lever i tørt, åbent terræn med mange klipper og skjul: buskads af middelhavstype, stenede skråninger, klippekyster og græsningsarealer. Arten er dagaktiv og færdes på jorden og mellem sten.

Kosten er blandet. Unger tager mest hvirvelløse dyr, bløde frugter og lidt plantedele, og med alderen bliver planteføde en stadig større del af kosten. Hunnen lægger æg i sommerhalvåret, og kuldene er større end hos de andre kanariske firben.

Pasning

TERRARIET

Gallotia stehlini færdes mest på jorden og er stor og aktiv, så gulvarealet er vigtigere end højden. Et par skal have et terrarie på mindst 150 × 70 × 60 cm (længde × bredde × højde). Større er bedre, og arten trives i en udendørs indhegning i fuld sol om sommeren. I den kolde del af året skal dyrene være indendørs. Terrariet skal have et tæt låg.

Bunden er en blanding af sand og jord, og en del skal være tør, for arten lever i tørt terræn. Tilbyd flade sten, stenhobe, rodstykker og barkstykker som gemmesteder og solpladser, med skjul i begge ender, så et underlegent dyr kan trække sig tilbage.

Hold kun ét par sammen. Arten er meget aggressiv over for artsfæller, og grupper på flere dyr giver bidsår og tabt hale. Har hunnen ikke en egnet lægeplads, lægger hun æg i den tørre jord, og æggene kan gå tabt. Giv en kasse eller skål med fugtig blanding af tørv og sand, delvis dækket af en potteskærv. Hold kasserne fugtige med daglig forstøvning.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen er 25-31 °C, og en spotlampe over en flad sten giver en overfladetemperatur på 35-45 °C. Om natten falder temperaturen til 15-21 °C, og nattevarme er ikke nødvendig. Solpladsens temperatur, luftfugtigheden og UVB-behovet er lånt fra *Gallotia galloti*.

En kølig vinterhvile på 8-9 uger ved 12-15 °C med slukkede varmelamper passer til arten, typisk fra midten af december til midten af februar. Kun sunde, velnærede dyr må i vinterhvile, og de skal være fri for mider og indvendige snyltere. Efter hvilen stiger temperaturen og dagslængden gradvist.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden ligger på 40-60 %. Terrariet er tørt og godt ventileret; kun lægekassen holdes konstant fugtig. Giv en lav skål med frisk vand, som skiftes dagligt, og som er tilgængelig hele tiden.

LYS OG UVB

Gallotia stehlini er dagaktiv og soler sig i flere timer, så terrariet skal have kraftigt lys og UVB. Indendørs bruges et T5-rør til Ferguson-zone 3 over solpladsen, og afstanden afgøres med en UV-måler. Glas stopper UVB, så røret skal sidde inde i terrariet eller i en åben del af låget. Udendørs kommer UVB fra solen. Dagslængden følger årstiden: 12-14 timer om sommeren og kortere under vinterhvilen.

Læs mere: Varme og temperatur

FODER

Gallotia stehlini er altædende, og voksne dyr æder meget planteføde. Tilbyd frugt som banan, melon, figner og bær, blomster, blade og andet grønt, og dertil insekter som fårekyllinger, græshopper, kakerlakker og fluelarver. Unger tager mest insekter og bløde frugter. Støv foderet med kalk, og giv jævnligt et vitaminpræparat med D3, medmindre dyret får UVB. Vitaminer kan også gives i drikkevandet efter producentens dosering.

Fodr voksne dyr en til to gange om ugen, så meget dyret æder på nogle minutter; unger fodres dagligt. Hold frugt som en del af måltidet, ikke det hele, for ellers bliver dyret fedt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gallotia stehlini er vagtsom, hurtig og kraftig, og de første uger skal dyret have ro og mange skjul. Hannerne er territoriale, og dyrene bider hinanden hårdt, så hunnen skal følges tæt, især efter vinterhvilen. Opstår der sår, skilles dyrene. Undgå at gribe dyret; halen kastes af ved stress og vokser ud igen uden nye hvirvler. Arten bør ikke deles med andre arter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større end hunnerne og har kraftigere hoved og kæber. Ungerne har en tydelig V-tegning på den lyse hals. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Dyr, der kommer i fangenskab som halvvoksne, kan yngle allerede det første år.

PARRING

Parringstidspunktet er ikke dokumenteret, men æglægningen sker om sommeren. Parret skal følges de første dage, og dyrene skilles, hvis hunnen får sår. Et par, der fungerer, kan avle i mere end ti år.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æg fra slutningen af juni til midten af august, normalt ét kuld om året og en sjælden gang to. Kuldet er stort for et firben: 4-16 æg, oftest omkring 10. Æggene er omkring 26 × 16 mm. Giv hunnen en lægekasse med let fugtig blanding af tørv og sand, delvis dækket af en potteskærv, og kontrollér den dagligt i perioden.

INKUBATION

Æggene tages ud, så snart de er lagt, og lægges i samme retning i en rugekasse med let fugtig blanding af tørv og sand uden at blive drejet. Ved 28-32 °C om dagen og stuetemperatur om natten klækker æggene efter 65-72 dage. Svinger temperaturen mere, fra 34 °C om dagen til 18 °C om natten, tager det 75-86 dage. Nyklækkede unger er 4-5 cm fra snude til kloak og omkring 13 cm i alt.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er indbyrdes meget aggressive og skal opdrættes hver for sig fra de første dage, ellers bliver de bidt, og nogle dør. De voksne skal ikke have ungerne hos sig. Fodr små insekter og bløde frugter dagligt, støvet med kalk, og giv lys og UVB som til voksne dyr.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes for lidt varme, for lidt UVB, ensidig kost og for lidt plads. De typiske er:

- Knogleskørhed ved for lidt UVB og kalk. Giv UVB eller sol, og støv foderet.
- Overvægt ved for meget frugt og for lidt bevægelse. Hold frugten på en mindre del af kosten.
- Mider og indvendige snyltere hos nye dyr. Nye dyr holdes i karantæne og undersøges, og en afføringsprøve tages før vinterhvilen.
- Sår efter kampe og bid. Skil dyrene, hvis der er sår.
- Tab af halen. Den vokser ud igen, men uden nye hvirvler.
- Problemer ved vinterhvile hos magre eller syge dyr. Er dyret sygt eller undervægtigt, skal det ikke i vinterhvile.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale, glat hud og god appetit. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke spiser, taber sig eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.